

Бояринцева М.А.,

кандидат юридичних наук,

суддя

Окружного адміністративного суду м. Києва

УДК 342.98

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2019.3.16>

ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ СУДІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Виконання рішення судів є завершальною стадією розгляду та вирішення справи у судовому порядку. Без належного виконання рішення судів нівелюється значення попередніх стадій врегулювання публічно-правових чи приватноправових конфліктів. І якщо виконання рішень судів у врегулюванні приватно-правових конфліктів є завданням діяльності переважно приватних осіб – фізичних та юридичних осіб, і лише в окремих випадках – держави та її уповноважених суб'єктів, то виконання рішень судів у публічно-правових спорах навпаки, як правило, залежить від «волі та волевиявлення держави» як зобов'язаного суб'єкта.

Нормативно-правове регулювання забезпечення застосування принципу верховенства права здійснюється відповідно до практики Європейського Суду з прав людини, і з урахуванням положень Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV, Постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 31 травня 2006 р. № 784 та інших нормативних актах.

Ефективність здійснення правосуддя залежить не лише належного нормативно-правового врегулювання такої діяльності, не лише від оперативного розгляду та вирішення спору у судовому порядку, а і забезпечення реалізації механізмів виконання судових рішень. Невиконання судового рішення у встановлені або розумні строки відповідно до судової практики Європейського Союзу визначається нівелюванням права людини на судовий захист, встановленого статтею 6 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод [1]. Варто підкреслити, що виконання судового рішення, прийнятого будь-яким судом, варто розглядати як складник «судового розгляду», що відповідає змісту статті 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод [1]. Як приклад, можливим є навести Рішення Європейського Суду з прав людини справі «Хорнсбі проти Греції» (Hornsby v. Greece) від 19 березня 1997 р. [2], в якому суд підкреслює, що право на справедливий судовий розгляд, гарантоване § 1 ст. 6 Конвенції, доцільно тлумачити крізь призму преамбули Конвенції, яка у відповідній частині проголошує верховенство права частиною загального спадку Договірних Держав. Одним із фундаментальних аспектів

верховенства права є принцип правової визначеності, який разом з іншими вимагає, щоб кінцеві судові рішення не ставилися під сумнів і підлягали належному виконанню.

За позицією Європейського суду з прав людини процедура виконання рішень суду є невід'ємною частиною судового розгляду. Тому недотримання вимог розумності строків виконання рішень суду з точки зору європейського права розглядається як невиконання судового рішення з вини державних органів. У справі «Хорнсбі проти Греції» Європейський суд з прав людини зазначив, що право на суд, гарантоване п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стало б ілюзією, якби правова система держави дозволяла, щоб остаточне, обов'язкове судові рішення залишалося нечинним на шкоду одній зі сторін [3].

Отже, встановлення статтею 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод права особи на «справедливий суд» безумовно означає і необхідність забезпечення з боку держав-членів Ради Європи дієвих національних механізмів забезпечення виконання рішень суду [1].

Стан наукової розробки. Дослідження ефективності системи виконання рішень суду загалом, і зокрема, у адміністративних справах, неодноразово було предметом наукових розробок представників юридичної науки. Зокрема, доцільним є виділення наукових праць, таких вчених, як С.Н. Абрамов, В.В. Комаров, В.В. Баранкова, В.А. Бігун, О.В. Гетманцев, Б.М. Гук, П.В. Макушев, С.В. Мальцева, О.І. Миколенко, М.Й. Штефан, С.Я. Фурса, Є.І. Фурса, С.В. Щербак, В.В. Зуй, Е.Ф. Демський, І.Б. Коліушко, В.К. Колпакова, О.В. Константиї, Р.О. Куїбіда, Н.Б. Писаренко, А.М. Школик та інші.

Метою даної статті є здійснення характеристики окремих питань реалізації виконання рішень суду у адміністративних справах в Україні в сучасних умовах та виділення можливих напрямів подолання наявних проблем. Досягнення поставленої мети є можливим шляхом встановлення ролі та значення виконавчого провадження як завершальної стадії розгляду та вирішення публічно-правового спору у порядку адміністративного судочинства; здійснення порівняльно-правової характеристики наявних систем виконавчого провадження у зарубіжних країнах; визначення напрямів оптимізації процесу виконання рішення судів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Зазвичай, вимога обов'язковості виконання судових рішень є законною,

є складовою частиною розуміння такого принципу здійснення судочинства, як обов'язковість рішень суду. У системі принципів адміністративного судочинства є принцип остаточності судового рішення як однією із гарантій його належного виконання. Встановлення такого правила сприяє досягненню вимоги оперативності виконання судових рішень, а також є гарантією забезпечення уникнення зловживань наданим процесуальним правом на судовий захист встановлених законом прав та інтересів. Невиконання ж рішень суду – це дискредитація судового авторитету, зневіра у дієвість судової системи зокрема, і загалом всієї системи органів державної влади та місцевого самоврядування.

На жаль, ситуація з виконанням рішень судів в Україні, є вельми складною. Офіційна статистика свідчить, що приблизно 80% звернень до Європейського Суду з прав людини щодо України стосуються неналежного виконання рішень судів, чи їхнього невиконання. За офіційними даними Державної судової адміністрації у 2016 році виконано лише 80% рішень суду [4].

Про низьку ефективність виконання рішень суду свідчить і статистика звернень до Європейського Суду з прав людини. Так, у 2016 році було подано до Європейського Суду з прав людини скарг проти України приблизно 9 000, з них майже 55% було визнано придатними до розгляду, на цій кожній другій справі була пов'язана з неналежним виконанням судового рішення чи з його невиконанням. У 2017 році цей показник дещо змінився і склав понад 4 000 скарги (майже 90% визнані придатними до розгляду). У 2018 році зберіглася тенденція до зменшення кількості скарг (3 207 скарг, з них придатними до розгляду визнано 2 753 скарги) [5]. Україна посідає «почесне» третє місце серед інших європейських країн за кількістю звернень до Європейського Суду з прав людини, і в тому числі за кількістю звернень у зв'язку з невиконанням рішень суду, що набули юридичної сили [5]. Водночас варто висловити припущення, що зменшення кількості скарг може більше свідчити не про успішність судової реформи в Україні загалом, а про остаточну зневіру людей у її ефективність, що і підтверджується результатами власного соціологічного опитування. Так, понад 75% опитаних респондентів визначили, що не звернулися б до Європейського Суду з прав людини за захистом свого порушеного права через відсутність в Україні національних дієвих механізмів виконання рішень суду загалом, і зокрема, у адміністративних справах.

З метою розв'язання наявних проблем виконання рішень суду у 2017 році за підтримки Міжнародного валютного фонду відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про виконавче провадження», Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» створено інститут приватних виконавців як альтернативний Державній виконавчій службі України суб'єкт публічного управління [6].

Запровадження інституту приватних виконавців в Україні своєю підставою має вивчення ефектив-

ності реалізації подібних інституцій в зарубіжних країнах, коротка характеристика якого є доцільною в межах даного підрозділу з метою визначення тенденцій розвитку процесів забезпечення виконання рішень суду у майбутньому.

У світі є два типи побудови системи виконання рішень суду – централізована та децентралізована. До характеристик централізованої системи належить передусім наявність єдиного органу державної виконавчої влади з відповідними територіальними управліннями, до компетенції якого належить забезпечення виконання рішень суду. Така система є характерною для окремих країн пострадянського простору (серед них до 2016 року була і Україна), а також низки інших закордонних країн (Королівства Швеції, Данії, Федеративній Республіці Німеччині) і визначається достатньо низьким рівнем правової ефективності її функціонування [7, с. 44–48].

Децентралізована система виконання рішень суду допускає делегування низки владних повноважень від органів державної виконавчої влади іншим суб'єктам адміністративно-правового механізму публічного управління, в тому числі й до приватних осіб. Такі системи виконання рішень суду є достатньо успішними у більшості провідних закордонних країн світу, зокрема, у Сполучених Штатах Америки, Канаді, Французькій Республіці тощо. Впровадження такої системи виконання рішень суду вимагає встановлення формалізованого нормативного визначення обсягу всіх її суб'єктів, визначення меж та напрямів їхньої взаємодії [7, с. 46]. Загалом погоджуючись з висновками, встановленими у дисертації П.В. Макушева «Державна виконавча служба в Україні: адміністративно-правове дослідження» (2017 р.) хотілося б висловити критичне ставлення до такої думки вченого. Так, П.В. Макушев в основу успішності функціонування системи децентралізованого виконання рішень суду покладає високий рівень професіоналізму та особистої відповідальності окремих службовців (державних та приватних) [8, с. 94]. Однак низький професіоналізм і відсутність механізмів відповідальності державних виконавців є причиною ситуації низької ефективності системи виконання рішень суду в Україні, що підтверджується даними офіційної статистики.

Розглянемо приклади реалізації централізованої та децентралізованої системи виконання рішень суду в окремих зарубіжних країнах.

Так, в Республіці Казахстан, починаючи з 2010 року діє децентралізована системи виконання рішень суду, де поряд з державними виконавцями діють приватні судові виконавці, наділені рівними повноваженнями [9]. В Казахстані діє Єдиний реєстр боржників, який є уніфікованим електронним банком даних, що містить інформацію не лише про виконавчі провадження, а і про результати їхнього здійснення (ст. 1, 36 Закону Республіки Казахстан «Про виконавче провадження та статус судових виконавців») [9].

Достатньо успішною є здійснена реформа системи виконавчого провадження, здійснена у Рес-

публіці Литва, де діє система приватних виконавців рішень суду. Важливо відмітити, що сутність реформи судового виконавчого провадження, здійснена у 2003 році, базувалася на трансформації участі держави у його здійсненні. В результаті здійсненої реформи виконавчого провадження всі державні виконавці за наявності їх бажання стали приватними виконавцями, діяльність яких підзвітна Міністерству юстиції Литовської Республіки. Досягнення ефективності системи виконавчого провадження в Литовській Республіці досягається шляхом запровадження ефективного механізму відповідальності приватних виконавців. Окрім заходів особистої відповідальності приватного виконавця їхня діяльність підлягає страхуванню, зокрема, 58 000 євро на окрему страхову подію [10]. На окремого приватного виконавцю покладається понад 13 тисяч справ, ефективність реалізації провадження такої значної кількості справ залежить не лише від діяльності приватного виконавця особисто, а і від його апарату (помічників, яких може бути необмежена чисельність). Приватні виконавці наділені правом самостійно нараховувати пеню як штрафне зобов'язана за неналежне виконання чи невиконання рішення суду. Пеня нараховується на рахунок особи-стягувача, яка, як правило, зазначається у рішенні суду чи у виконавчому написі нотаріуса. Стимулювання успішності виконання здійснюється шляхом встановлення винагороди – фіксованої (за вчинення кожної процесуальної дії) та підсумкової (від 4 до 19% від загальної суми боргу, що було стягнуто приватним виконавцем). Виконавче провадження ведеться переважно у електронній формі, що забезпечує прозорість доступу до його результатів широкого загалу. Лише частина процесуальних дій підлягає додатковому документуванню на паперових носіях. Прозорість та успішність діяльності з виконання рішень суду досягається також шляхом функціонування широкої системи державних реєстрів. Цікавим є досвід ведення не лише реєстрів речових прав на нерухоме майно, що є і в Україні, а і реєстру шлюбних договорів, що дозволяє контролювати майно, яке належить не лише боржнику, а і його дружині чи чоловіку, які спільно з ними несуть цивільну відповідальність за майновими зобов'язаннями [11].

Загалом варто зазначити, що успішність виконання рішень суду в Республіці Литви залежить від багатьох складових частин, пріоритетне значення серед яких має швидкий доступ до всіх видів державних реєстрів, створення спеціальних реєстрів боржників (в тому числі реєстру шлюбних договорів), встановлення механізму страхування діяльності приватного виконавця, впровадження ефективних майнових заохочень стимулювання ефективності діяльності з виконання рішень суду. Висновок про успішність системи виконавчого провадження в Литовській Республіці підтверджується і даними соціологічних опитувань, в результаті яких встановлено, що 66% опитаних респондентів довіряють судовим виконавцям, водночас 42% опитаних охарактеризували рівень їхньої діяльності як «високий» або «дуже високий» («good» or «very good») [12].

Певною мірою унікальним є досвід організації виконавчого провадження, що успішно функціонує у Сполучених Штатах Америки. Унікальність системи виконання рішень суду у Сполучених Штатах Америки пояснюється наявним федеративним устроєм у країні, що відобразилося на розбудові системи судоустрою, до складу якої входять окружні суди, спеціальні суди першої інстанції, апеляційні суди, спеціальні апеляційні суди, очолює Верховний Суд США. Забезпечення виконання рішень суду у Сполучених Штатах Америки покладається на федеральну службу маршалів на федеративному рівні, і на рівні штатів ця функція забезпечується діяльністю шерифи та їхні заступники, а також приватні юридичні агенції [13, с. 110–114]. До повноважень маршалів у Сполучених Штатах Америки належать силові повноваження, і можуть бути залучені до участі у розкритті та розслідуванні злочинів, в тому числі пошуку злочинців з допомогою системи «Інтерпол».

В іншій федеративній країні – Федеративній Республіці Німеччина – діє централізована система органів державної влади, до компетенції яких належить виконання рішень суду. До такої системи належать апарат суду, судові виконавці та служба земельного кадастру [14, с. 103–111; 15].

У Великобританії діє система виконання рішень в суду, яка допускає участь як державних виконавців, так і приватних судових виконавців, водночас вибір виконавця залишається за стягувачем боргу. У Англії та Уельсі здійснюється виконання рішень суду бейліфами, які входять до судової системи, і є підзвітними Лорду Канцлеру. Для внутрішньої організації та здійснення внутрішнього контролю створено Асоціацію судових виконавців Верховного Суду Англії та Уельсу [16].

Отже, світова практика свідчить про загальну тенденцію делегування повноважень з виконання рішень судів від держави до приватних осіб, що зумовлено прагненням підвищення ефективності здійснення такої стадії судового розгляду та вирішення спорів, в тому числі й адміністративних.

Запровадження інституту приватних виконавців в Україні позаяк має свої позитивні результати. Так, за даними Міністерства юстиції України у 2018 році за результатами роботи органів Державної виконавчої служби у 2018 році підвищено відсоток фактичного виконання судових рішень до 40% від завершених проваджень, або 24% від тих рішень, які підлягали виконанню. Приватні виконавці також дають високі показники роботи – відсоток фактичного виконання рішень із числа завершених проваджень на кінець минулого року склав 54, або 11% від тих документів, які підлягали виконанню [17]. Зазначене свідчить про доцільність подальшого функціонування в Україні децентралізованої системи виконання рішень суду, до складу якої поряд з Державною виконавчою службою України входять і приватні судові виконавці, підконтрольні у своїй діяльності Міністерству юстиції України.

Серед реформістських змін, що відбулись впродовж останніх років за даними Міністерства юстиції

України, необхідно виділити діяльність з налагодження взаємодії між судовими виконавцями (як приватними, так і державними) та іншими суб'єктами публічного управління (Державною фіскальною службою України, Пенсійним фондом України, Національною поліцією), а також створення спеціалізованих суб'єктів публічного управління з надання адміністративних послуг, пов'язаних з забезпечення виконання рішень суду, а саме створення Центрів виконання рішень («пілотні» проекти у 2018 році почали працювати у Дніпропетровській, Луганській, Сумській та Одеській областях та м. Києві) [17].

До позитивних результатів реформи механізму виконання рішення суду варто віднести й прийняття Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень». Цим Законом на Державне казначейство України покладено обов'язок виплачувати присуджені рішеннями судів суми, якщо боржники (державні органи, державні підприємства або підприємства, примусова реалізація майна яких забороняється) не сплатять їх у встановлений строк. Затримка у виплатах, допущена казначейством, за Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» тягне виплату ще й додаткових компенсацій особам, на користь яких ухвалено виконувати рішення [18]. Однак, на разі, повноцінна реалізація механізмів відшкодування стягувачам заборгованості з виконання рішень суду ще і досі не відбулося, і належить до нагальних проблем, вирішення яких є серед пріоритетних завдань судової реформи в Україні.

До проблем, вирішення яких сприятиме подоланню низької ефективності виконання рішень суду, є низький рівень здійснення функцій судового контролю на останній стадії розгляду та вирішення адміністративного спору. Функція судового контролю фактично не застосовується, про що було наголошено під час проведення науково-практичного семінару «Виконання рішень національних судів: проблемні питання та шляхи їх вирішення» [19].

Розв'язанню проблеми виконання рішень суду в Україні сприятиме й активізація розгляду та вирішення зразкових справ у порядку адміністративного судочинства. Так, першою зразковою справою стало рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду щодо врегулювання публічно-правових спорів, що виникали між співробітниками органів внутрішніх справ України (колишніми працівниками міліції) та Пенсійним Фондом України про перерахунок розміру їхнього пенсійного забезпечення [20]. Всього в Україні зараз діє 11 рішень у зразкових справах, прийнятих Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду, переважна більшість з яких стосується вирішення публічно-правових спорів у соціальній сфері [21].

Висновок. Отже, успішність процедури виконання рішень суду залежить від вирішення нагальних проблем такої діяльності, як запровадження дієвого інституту відповідальності державних та приватних виконавців, в тому числі шляхом вста-

новлення загальнодержавного обов'язкового механізму страхування їхньої відповідальності; активізації здійснення судового контролю за виконанням рішень суду; узагальнення судової практики з метою ініціювання розгляду та вирішення зразкових справ у сфері земельних, податкових, екологічних та інших сферах предметної юрисдикції адміністративних спорів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конвенція про захист прав людини та основних свобод. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. № 32.
2. Judgment in the Case of Hornsby v. Greece. Registry of the European Court of Human Rights. URL: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=2&portal=hbkm&action=html&highlight=Hornsby&sessionid=49213068&skin=hudoc-en>
3. Решение Европейского суда по правам человека по делу «Хорнсби (Hornsby) против Греции» от 19.03.1997 г. URL: <http://www.echr.ru/documents/doc/2461496/2461496.htm>
4. Проблеми виконання рішень судів досі актуальні, – голова Вінницького апеляційного адміністративного суду Віталій Кузьмишин. URL: <https://court.gov.ua/press/interview/399785/>
5. ECHR in Facts & Figures 2018. European Court of Human Rights, January, 2019. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2018_ENG.pdf
6. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 29. Ст. 535.
7. Мальцева Є.В. Порівняльний аналіз систем виконавчого провадження в Україні та зарубіжних країнах. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского Серия «Юридические науки»*. Том 26 (65). 2013. № 1. С. 44–48.
8. Макушев П.В. Державна виконавча служба в Україні : адміністративно-правове дослідження : дис. ... д.ю.н. 12.00.07. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 535 с.
9. Об исполнительном производстве и статусе судебных исполнителей : Закон Республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.04.2019 г.). URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=3061720
10. Авторгов А. Исполнение судебных решений в Литовской Республике. URL: https://jurliga.ligazon.net/experts/27/761_ispolnenie-sudebnykh-resheniy-v-litovskoy-respublike
11. Activities of Judicial Officers. URL: <https://www.antstoliurumai.lt/Antstoliu-paslaugos>
12. Data of the population survey conducted by Prime Consulting company. 1004 Lithuanian residents who reached the age of maturity have been interviewed in the period between September 24-October 13 2018. URL: <https://www.antstoliurumai.lt/en>
13. Селезнев В.А. Исполнительное производство в зарубежных странах: организационно-правовой аспект. *Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения*. 2010. № 4 (23). С. 220–223.
14. Верба О. Повноваження суду та інших органів на стадії примусового виконання рішень за законодавством Німеччини. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2008. Вип. 46. С. 103–111.
15. Законодательство об исполнительном производстве в Федеративной Республике Германия. *Практика исполнительного производства*. 2009. № 6. С. 44–46.
16. Ярков В.В. Основные мировые системы принудительного исполнения. *Проблемные вопросы*

гражданского и арбитражного процессов / Под. ред. Л.Ф. Лесницкой, М.А. Рожковой. Москва, 2008. 125 с.

17. Глущенко С. Реформа системи виконання судових рішень є пріоритетом для Міністерства юстиції, Уряду та всієї держави. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/svitlana-glushchenko-reforma-sistemi-vikonannya-sudovih-rishen-ye-prioritetom-dlya-ministerstva-yusticiyi-uryadu-ta-vsiyeyi-derzhavi>

18. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 17. Ст. 158.

19. У Верховному Суді відбувся захід «Виконання

рішень національних судів: проблемні питання та шляхи їх вирішення». URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/653952/>

20. Рішення Верховного Суду від 15.02.2018 № 820/6514/17 (Пз/9901/8/18) щодо перерахунку пенсій пенсіонерам МВС з урахуванням грошового забезпечення поліцейських. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/zrazkova-sprava/rishenna_zrazkova_820_6514_17

21. Рішення у зразкових справах. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/zrazkova-sprava/

Бояринцева М.А. ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ СУДІВ В УКРАЇНІ

У статті автором характеризуються окремі питання здійснення виконавчого провадження у адміністративних справах в Україні та напрями підвищення ефективності такої діяльності. Метою даної статті є здійснення характеристики окремих питань реалізації виконання рішень суду у адміністративних справах в Україні в сучасних умовах та виділення можливих напрямів подолання наявних проблем. Досягнення поставленої мети є можливим шляхом встановлення ролі та значення виконавчого провадження як завершальної стадії розгляду та вирішення публічно-правового спору у порядку адміністративного судочинства; здійснення порівняльно-правової характеристики наявних систем виконавчого провадження у закордонних країнах; визначення напрямів оптимізації процесу виконання рішення судів в Україні. Автором зроблено висновок про функціонування таких систем забезпечення виконання рішень судів, як централізована та децентралізована. Автором визначено, що сутність розуміння централізованої системи виконавчого провадження полягає у функціонуванні єдиного органу державної виконавчої влади з відповідними територіальними управліннями, до компетенції якого належить забезпечення виконання рішень суду. Обґрунтовано, що децентралізована система виконання рішень суду допускає делегування низки владних повноважень від органів державної виконавчої влади іншим суб'єктам адміністративно-правового механізму публічного управління, в тому числі й до приватних осіб. Автором визначено, що в сучасних умовах Україна обрала шлях до розбудови децентралізованої системи виконавчого провадження, що засновується на поєднанні діяльності державних та приватних виконавців. Автором обґрунтовано, що успішність процедури виконання рішень суду залежить від вирішення нагальних проблем такої діяльності, як запровадження дієвого інституту відповідальності державних та приватних виконавців, в тому числі шляхом встановлення загальнодержавного обов'язкового механізму страхування їхньої відповідальності; активізації здійснення судового контролю за виконанням рішень суду; узагальнення судової практики з метою ініціювання розгляду та вирішення зразкових справ у сфері земельних, податкових, екологічних та інших сферах предметної юрисдикції адміністративних спорів.

Ключові слова: виконавче провадження, зразкова справа, Європейський Суд з прав людини, рішення суду, судовий розгляд, судовий виконавець.

Boiaryntseva M.A. THE ISSUES OF EXECUTION OF COURT DECISIONS IN UKRAINE

In the article the author describes separate issues of executive proceedings in administrative affairs in Ukraine and directions of increasing the efficiency of such activity. The purpose of this article is to implement the characteristics of individual issues of implementation of court decisions in administrative affairs in Ukraine in modern conditions and to identify possible areas for overcoming existing problems. The achievement of this goal is possible by establishing the role and significance of executive proceedings as the final stage of consideration and resolution of a public-legal dispute in the procedure of administrative legal proceedings; realization of the comparative legal characteristic of existing systems of executive proceedings in foreign countries; definition of directions of optimization of the process of executing court decisions in Ukraine. The author concludes about the functioning of such systems for ensuring the implementation of court decisions as centralized and decentralized. The author states that the essence of understanding of the centralized system of executive implementation is the functioning of a single body of state executive power with corresponding territorial departments, whose competence is to ensure the implementation of court decisions. It is substantiated that a decentralized system of execution of court decisions allows the delegation of a number of powers of power from bodies of state executive power to other subjects of the administrative-legal mechanism of public administration, including to private persons. The author states that under current conditions, Ukraine has chosen a way to build a decentralized system of executive proceedings, which is based on a combination of public and private performers. The author substantiates that the success of the procedure for executing court decisions depends on solving the urgent problems of such activity, such as the introduction of an effective institute of responsibility of state and private executors, including by establishing a national mandatory mechanism of insurance of their liability; to intensify the judicial control over the execution of court decisions; generalization of judicial practice with the purpose of initiating consideration and resolution of exemplary cases in the field of land, tax, environmental and other areas of substantive jurisdiction of administrative disputes.

Key words: enforcement proceedings, exemplary case, European Court of Human Rights, court decision, trial, court executor.